

Jurij Perovšek

»Ne bom tolažil upnikov po abecedi.«

Ivana Cankarja »finančno« pismo leta 1909

Kot vemo, se je naš véliki literarni umetnik, »knez slovenske besede«, kot ga v svoji odlični študiji *Ivan Cankar: portret genija* imenuje prof. ddr. Igor Grdina, dostikrat srečeval z denarnimi težavami. Reševal jih je tako in drugače, dostikrat z odlaganjem vračil prijateljem in ljudem, s katerimi je bil v ožjem stiku. Eden med njimi je bil pravnik Milan Jaklič (1886–1963), pripadnik Jugoslovanske socialnodemokratske stranke, ki je od leta 1907 do začetka prve svetovne vojne sodeloval v uredništvu strankinega glasila *Rdeči prapor*, leta 1911 pa je postal eden od urednikov njegovega naslednika, prvega socialnodemokratskega dnevnika na Slovenskem, *Zarja*. Bil je tudi prevajalec leposlovne in marksistične literature.¹ S Cankarjem si je bil toliko blizu, da ga je ta zaprosil za posojilo, z vračilom pa je zamujal. Jaklič ga je na to očitno opozoril, Cankar pa mu je odgovoril z naslednjim pismom:

»Dragi Jaklič!

Zakaj da Ti nisem odgovoril, bi sklepal sam že lahko iz tega, da še zmirom sedim na Dunaju. V Ljubljani sem se bil tako grdo zadolžil, da sem zdaj v kleščah. Zraven pa je še to, da so uredniki in založniki mnogo manj postrežni,² če je med njimi in menoj parsto kilometrov. Taka je reč in le čudno se mi zdi, da si je sam nisi izračunil.

Koncem tega meseca pa se odpeljem v Sarajevo in takrat se bodo moje stvari na boljše obrnile. Ne bom tolažil upnikov po abecedi, temveč v tistem trenutku, ko bo vsaj napol mogoče, pošljem Tebi če ne vsega, pa dobršen del.

Dotlej mi nikar ne zameri!

Lepo Te pozdravlja

Dunaj

Ivan Cankar

14. jun. 1909«.³

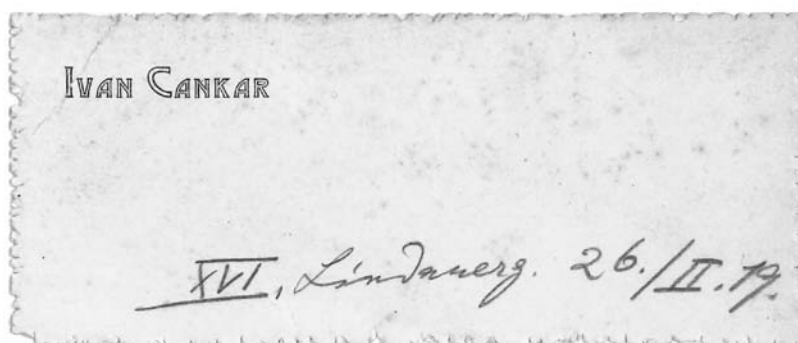
Pismo doslej ni bilo znano, odkril pa sem ga ob pregledovanju privatnega arhiva družine Milanke Jakopič Jaklič. Hči Milana Jakliča, gospa Milanka Jakopič Jaklič, mi je ljubeznivo dovolila vpogled v nadvse zanimivo zapuščino njenega očeta. Privolila je tudi, da lahko v njej hranjene dokumente uporabim pri raziskovalnem delu. Za to se ji resnično toplo zahvaljujem. Objavljeno Cankarjevo pismo, ki ga je napisal dobra dva meseca pred dejanskim odhodom k bratu Karlu v Sarajevo, prikazuje enega od drobcev iz umetnikovega življenja. To, da ga sedaj poznamo, ne gre razumeti kot beleženje pisateljevih nevrnjenih dolgov, kar so zagreto počeli literarni zgodovinarji.⁴ Pismo je pomembno zato, ker kaže, kot opozarja Igor Grdina, na znamenovanost Cankarjevih znanstev in prijateljstev

¹ PADMJJ, Milan Jaklič, *Življenjepisni podatki*, Vrhnika, 14. 12. 1949.

² Ustrežljivi.

³ PADMJJ, *kuverta Ivan Cankar*.

⁴ Grdina, *Ivan Cankar*, str. 199.

Cankarjeva dunajska posetnica s pisateljevim lastnoročnim zapisom naslova »XVI. Lindauerg.« (Lindauergasse 16). (PADMJJ, kuverta Ivan Cankar)

z njegovo osebno suverenostjo.⁵ Cankar je pismo napisal v času, ko je na Dunaju živel na naslovu Lindauergasse 16.⁶

Viri in literatura

Arhivski viri

Privatni arhiv družine Milanke Jakopič Jaklič,

Ljubljana (PADMJJ)

Milan Jaklič: Življenjepisni podatki, Vrhnika,

14. 12. 1949

Kuverta Ivan Cankar

Monografija

Grdina, Igor: *Ivan Cankar: portret genija.*

Ljubljana: Beletrina, 2019.

⁵ *Prav tam*, str. 164.

⁶ O Cankarjevem bivanju na omenjenem naslovu glej *prav tam*, str. 198–201.

Dragi Jaklič!

Jakaj, da ti nisem odgovoril,
 bi sklepala ^{sam} je lahko
 iz tega, da se zmiram sedim
 na Dunaju. V Ljubljani
 sem se bil tako zelo
 podolgovil, da sem ydaj
 v kleščah. Javen pa je
 se to, da so uredniki in
 založniki mnogo manj
 postregni, če je med njimi
 in manjši parsto kilo
 metrov. Taka je res
 in le čudno se mi ydi,
 da si je sam nisi

Pismo Ivana Cankarja Milanu Jakliču 14. junija 1909. (PADMJJ, kuverta Ivan Cankar)

izračunil.

Koncem tega meseca
pa se odpravim v Sarajevo
in skratka se bodo moje
stvari na boljše obrnile.
Re bom dolajil upnikov
po abecedi, Lemsič v Kistem
krenotku, ko bo vsaj
napel moške, pošljem
tebi še ne vraga, pa Dobro
del.

Dollej mi nikar ne
zameri!

Lepo te pozdravlja
Dunaj
14. jun. 1909

Juan
Cankar